

تأثیر اوضاع سیاسی قرن هفتم بر کلمات دخول شده در بوستان

محمد جعفر قیصر^۱، حمیدرضا شجاعی^۲، علی حیدرپور^۳

- ۱- دانشجوی دوره کارشناسی آموزش زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه فرهنگیان، پردیس شهید مفتاح شهرری
- ۲- دانشجوی دوره کارشناسی آموزش زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه فرهنگیان، پردیس شهید مفتاح شهرری
- ۳- دانشجوی دوره کارشناسی آموزش زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه فرهنگیان، پردیس شهید مفتاح شهرری

چکیده

بی‌شک قرن هفتم یکی از پر تنش‌ترین ادوار، در تاریخ ایران است. حمله وحشیانه چنگیز مغول به مرزهای ایران، همه بخش‌های کشور را تحت تأثیر خود قرار داد. زبان و ادبیات فارسی نیز از آن تأثیرپذیری‌ها بی‌بهره نبود و در بخش‌های مختلفی دچار تغییراتی شد. یکی از این تغییرات، ورود واژگان جدید به زبان و آثار شاعران و نویسندگان فارسی‌زبان این دوره بود. به تبع آن برجسته‌ترین چهره ادبی این قرن، یعنی سعدی هم نمی‌توانست از این قاعده مستثنا بماند و در بوستان از کلمات وارد شده به ادبیات، بهره برد. در این مقاله سعی شده که تأثیر عوامل سیاسی بر بوستان سعدی بررسی شود. به طور کلی کلمات وارد شده این دوره در کتاب بوستان، به سه دسته عربی، مغولی و ترکی تقسیم‌بندی می‌شود. سعدی به دلیل دور بودن از نواحی شرقی ایران، یعنی نواحی که مورد حمله و هجوم مغولان قرار گرفت، کمتر تحت تأثیر لغات ترکی و مغولی قرار گرفت، به طوری که در سراسر بوستان کلمات انگشت شماری مانند: یغما و بالش، از زبان ترکی و مغولی دیده می‌شود و برخی از آنها هم اسم اشخاص است که مورد استفاده قرار گرفته است. در مقابل به دلیل نزدیکی به عراق عجم و ظهور سبک عراقی کلمات عربی قابل ملاحظه‌ای در این اثر ارزنده وجود دارد. در پایان این مقاله به بررسی برخی از ابیات بوستان که تأثیر پذیرفته از این کلمات هستند، پرداخته شده است.

کلید واژه: بوستان سعدی، اوضاع سیاسی، قرن هفتم (هق)، حمله مغول، کلمات دخول شده